

Arkivreferanse: 2022/4512
Ansvarleg direktør: Øyvind Bakke
Saksbehandlar: Ingrid Fiskerstrand

SAKSFRAMLEGG

Saksnummer **Møtedato** **Utal**

Styret i Helse Møre og Romsdal HF

SNR Sjukehuset Nordmøre og Romsdal

Vedlegg

1 **Sak 63-22 - Vedlegg 1 - T2 SNR 2022**

Forslag til vedtak:

1. Styret for Helse Møre og Romsdal ber styret i Helse Midt-Norge om å utvide lånerammen (P70) for SNR-prosjektet til 6 530 MNOK 2022 kroner, for å kompensere for den ekstraordinære prisveksten innen byggkostnader. Styret viser til at differansen mellom deflator som Helse- og omsorgsdepartementet benytter til å regulere lånet, og SSB sin BKIBOL som sykehusprosjekter og kontraktene er regulert etter, har økt unormalt mye som følge av hendelser som ligger utenfor SNR-prosjektets påvirkningsmulighet.
2. Styret for Helse Møre og Romsdal ber adm. direktør sende over saken med vedtak til styret i Helse Midt-Norge

Ålesund, 16.06.22

Øyvind Bakke
adm. direktør

Relevante saker

-Sak HMR 48-22 - Langtidsbudsjett 2023 – 2032

-Sak HMN Sak 64/22 Langtidsbudsjett 2023 – 2032 inkludert foreløpig inntektsfordeling 2023

Formål med saken

Pågående byggeprosjekter i Norge merker konsekvenser som følge av krigen i Ukraina, pandemien og økte energipriser. En høy vekst i SSBs byggekostnadsindeks, boligblokk i alt (BKIBOL) gjør at differansen mellom investeringsramme (BKIBOL justert P-70) og finansieringsramme øker. Lånet fra Helse Midt-Norge til SNR-prosjektet blir hovedsakelig justert etter den generelle pris- og lønnsveksten i statsbudsjettet (deflatoren), mens etter mandatet for SNR-prosjektet blir investeringsrammen korrigert etter BKIBOL for å opprettholde uendret kjøpekraft. Akkumulert avstand mellom deflatoren i statsbudsjettet og BKIBOL blir stadig større. Denne saken belyser gapet mellom disse to indeksene i dag og vurderinger rundt behovet for en ny lånesøknad til HMN. Behovet for en ny lånesøknad skyldes ene og alene ulik priskorrigerings knyttet til P-70 rammen og ikke overskridelser i prosjektet. Denne saken svarer også ut oversendt vedtak fra HMN sin behandling av langtidsbudsjett for 2023-2032.

Bakgrunn

Siden midten av 2020 har entreprenører og byggherrer opplevd en svært ekstraordinær markedssituasjon med sterk byggekostnadsøkning. Dette skyldes i hovedsak konsekvenser av covid-19-pandemien der det oppstod ubalanser mellom tilbud og etterspørsel. Påfølgende energikrise og krigen i Ukraina har medført blant annet mangel på enkeltkomponenter og råvarer, økte drivstoffpriser og prisøkning på energi- og utslippsintensive industrivarer

Forholdene knyttet til energikrisen og krigen i Ukraina ble ikke vurdert i usikkerhetsanalysen for SNR fra januar 2021, ettersom situasjonen har oppstått etter at usikkerhetsanalysen ble gjennomført. Markedsusikkerheten i analysen har derfor ikke fanget opp dette. Til tross for det har prosjektet nå en prognose som ligger innenfor BKIBOL justert P-70 ramme etter at hovedvekten av entreprisene er på plass.

I sak HMR 48-22 - Langtidsbudsjett 2023 – 2032 la adm. direktør frem langtidsbudsjettet (LTB) for HMR. I langtidsbudsjettet var det tatt høyde for og synliggjort et P-70 nivå og en BKIBOL justert kostnad knyttet til SNR. Avviket mellom BKIBOL og deflator i statsbudsjettet ble synliggjort i saken. Styret fattet følgende vedtak knyttet til SNR i saken:

3. *Styret for Helse Møre og Romsdal er kjent med at utviklingen mellom priskorrigeringsindeks vedtatt i styringsdokumentet for SNR (BKIBOL) og statsbudsjettets priskorrigeringsindeks har utviklet seg ulikt. Styret ber derfor adm. direktør sende en søknad til HMN om å benytte tilbakeholdt risikoavsetning i HMN for SNR, for å håndtere avviket.*
4. *Styret for Helse Møre og Romsdal ber Styret i HMN rette en henvendelse til HOD om at lånet for SNR blir korrigert etter BKIBOL for å sikre uendret kjøpekraft i prosjektet.*

Vedtak ble oversendt HMN i etterkant av behandling av saken.

Styret i HMN RHF gjorde følgende vedtak knyttet til SNR i behandling av sak 64/22 Langtidsbudsjett 2023 – 2032 inkludert foreløpig inntektsfordeling 2023

3. *Styret viser til prisrisikoen i byggeprosjekter relatert til utviklingen i byggekostnader. Styret ber om å få seg forelagt en egen sak med styret i Helse Møre og Romsdal HF sin vurdering av oppdatert status, økonomisk prognose, risikovurdering og tiltak for nytt sykehus i Møre og Romsdal.*

Gjennom dette saksfremlegget følger adm. direktør opp vedtaket fra styret i Helse Midt-Norge og skisserer behov for likviditetstilførsel som følge av ulik utvikling i byggindeksen (BKIBOL) og finansieringsindeks (statsbudsjettets deflator). Vedlagt til denne saka ligger Statusrapport for 2. tertial 2022 for SNR.

Status i prosjektet

Sjukehuset i Nordmøre og Romsdal (SNR) er per august i rute og følger oppsatt plan. SNR Hjelset forventes bygningsmessig ferdigstilt til årsskiftet 2024/25, med ibruktakelse av psykiatri- og habiliteringsbygget senhøsten 2024 og ibruktakelse av somatikkbygget våren 2025.

Prosjektet har lagt utformingsfasen med planlegging og prosjektering bak seg og har startet på byggefasen med produksjon. Prosjektet har skaffet seg litt erfaring og kunnskap om hvordan gjennomføringsrisikoen vil kunne påvirke det økonomiske sluttbildet. Alle kontrakter unntatt utomhus, helikopterplattform og ombygging av SNR Kristiansund er kontrahert. Alle arbeider er startet opp i henhold til oppsatt plan og den første vognen i første produksjonstoget med lean / trimmet bygging er overlevert og gjennomført som planlagt. Stemningen og samarbeidet mellom entreprenører og mellom entreprenører og utbyggingsorganisasjonen fungerer bra, er konstruktivt og alle ser til å ha ønske å få til en rasjonell og effektiv produksjon. Alle entreprisekontraktene er byggherrestyrt og koordinert, det gjør at vi som byggherre har/må ha stort fokus på det store prosjektmiljøet, og prosjektorganisasjonen følger opp alle typer grensesnitt (fysisk, teknisk og funksjonelt)

Prosjektet har levert utformingsfasen og det gjenstår nå detaljprosjektering av arbeidsunderlag som leveres 12 uker før oppstart av første vogn til hvert av produksjonstogene. Prosjekteringen er nå på sitt mest intensive, men følger oppsatt plan og forventes å forbli på plan også i de neste månedene. Intensiteten i prosjekteringen vil reduseres etter november måned, og prosjektet har også mekanismer for å omprioritere prosjekteringen dersom noe ekstraordinært skulle forstyrre prosjekteringsfremdriften i den siste intensive måneden av prosjekteringen. Prosjektet er i tidlig byggefase og ramper opp bemanning og aktiviteter og det forventes full bemanning og maksimal produksjon i hele 2023. Byggingen vil utover i 2023 dreie fra byggfokus og mer og tyngre over på de tekniske fagene. Gjenstående gjennomføringsrisiko er mest knyttet til fremdrift da mye av kontraktsomfanget er avklart i foregående samhandling og i tidlige avklaringsfaser.

Prosjektet får levert kvaliteter på løsninger og arbeid som forventet og som er beskrevet i de ulike kontraktene.

Prosjektet har stort fokus på sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) i bygging og helse, miljø og sikkerhet (HMS) i drift, og det er ikke meldt om alvorlige hendelser.

Prognose

Alle entreprisene knyttet til SNR Hjelset er nå landet. Det har i perioden vært jobbet med detaljprosjektering og gjennomgang av mengdebeskrivelser. Prosjekteringsgrunnlaget og bygningsinformasjonsmodellen er derfor modnet siden konkurranseutlysningene og prosjektet har dermed en bedre oversikt over mengder og kvaliteter i de ulike entreprisene. Prosjektet skal frem mot november 2022 gjennomføre en større budsjettrevisjon med gjennomgang av alle entreprisene basert på planleggingsnivået som nå foreligger. Denne revisjonen vil danne grunnlag for en mer presis prognose enn hva prosjektet har hatt grunnlag for frem til nå. Nåværende prognose er satt ut fra påløpte kostnader, størrelsen på kontraherte entrepriser, endringsvarsler og forventede kontraktsstørrelser. Alle entrepriser, med unntak av enkeltposter på bygningsmessig innredningsarbeid og rørentreprenene blir løpende kompensert for prisvekst etter SSBs byggekostnadsindeks, boligblokk i alt (BKIBOL). Prosjektet har også i sitt mandat at rammen for ikke-påløpte kostnader i prosjektet blir korrigert etter BKIBOL for å sikre uendret kjøpekraft.

Prosjektdirektørens styringsrammen for Sjukehuset Nordmøre og Romsdal er 6 050,9 MNOK (april 2022-kroner, inkludert mva.). Dette inkluderer 70 MNOK i tilskudd fra GassROR IKS. Prosjektstyret satte på bakgrunn av kontraherte entrepriser og forventede kontraktsstørrelser på de utlyste entreprisene en sluttprognose per desember 2021 på 6 123 MNOK (april 2022-kroner, inkludert tilskudd fra GassROR og mva.).

I forbindelse med tertialrapporteringen per august 2022 er det gjort en ny vurdering av prognose. SNR-prosjektet merker i likhet med øvrige byggeprosjekter i Norge konsekvenser som følge av krigen i Ukraina, pandemien og økte energipriser. Så langt har prosjektet klart å håndtere dette på en god måte, men det har ført til priskonsekvenser innenfor enkeltområder i tillegg til en høy vekst i SSB BKIBOL. Det har tidligere

vært uttrykt at prognosen er svært stram og at det ligger lite reserver i prognosen. Prosjektstyret har i oppdatert prognose for august 2022 forsøkt å ta høyde for en del elementer som er kjent etter at de siste kontraktene er signert.

Slik prosjektorganisasjonen og prosjektstyret vurderer det er markedsrisikoen betydelig redusert, men prosjektet sitter fremdeles igjen med gjennomføringsrisikoen da prosjektet fremdeles er forholdsvis tidlig i byggingen. Det er også i entreprisekonkurransene lagt inn en del C-priser (kostnadsposter som vil være gjenstand for prisjustering som ikke følger BKIBOL) og det vil kunne komme noen mengdejusteringer knyttet spesielt til de tekniske entreprisene. Ekstra kostnader knyttet til å forsterke fasade mm. tilknyttet redningshelikopteret SAR Queen er beregnet til ca. 25 MNOK. Det er også gjort tiltak for å sikre leveranser til råbygget. Med dette som vurderingsgrunnlag anslår prosjektstyret at det vil være behov for en finansiering opp mot BKIBOL-justert P70-ramme.

Risiko og tiltak

Risikostyring i form av ROS-analyser gjennomføres i tråd med Sykehusbyggs styringssystem. ROS-analysene dokumenteres, oppdateres og følges opp i Sykehusbyggs risikostyringsverktøy og danner grunnlaget for den løpende risikostyringen i prosjektet.

Prosjektets største risiko per august 2022 er risikoen for at prosjektkostnader overstiger budsjettet.

Prosjektet har identifisert flere av de samme risikoene som andre store byggeprosjekter opplever i dag.

1. Risiko for mangel på kritisk bygningsmateriell til produksjon, slik at kjeden stopper opp og etterfølgende arbeidsoppgaver blir forhindret.
 - Tiltak: Sørge for at prosjektet har tilgang på kritisk materiell, med tidlige bestillinger og reserverasjoner.
2. Risiko for mangel på arbeidskraft, slik at produksjon blir forsinket, slik at kjeden stopper opp og etterfølgende arbeidsoppgaver blir forhindret.
 - Tiltak: Sørge for at SNR er/blir en arbeidsplass hvor bygningsarbeidere vil være på som følge av en strukturert byggeplass, skikkelige bofasiliteter og et godt velferdstilbud.
3. Risiko for mangel på kritisk teknisk materiell til produksjon, slik at produksjon og oppstart av tekniske anlegg blir forhindret.
 - Tiltak: Tidlig avsluttet prinsipp/konseptprosjektering, grensesnitt og funksjonsavklaringer gjør det mulig med tidlige innkjøp av kritisk teknisk materiell.

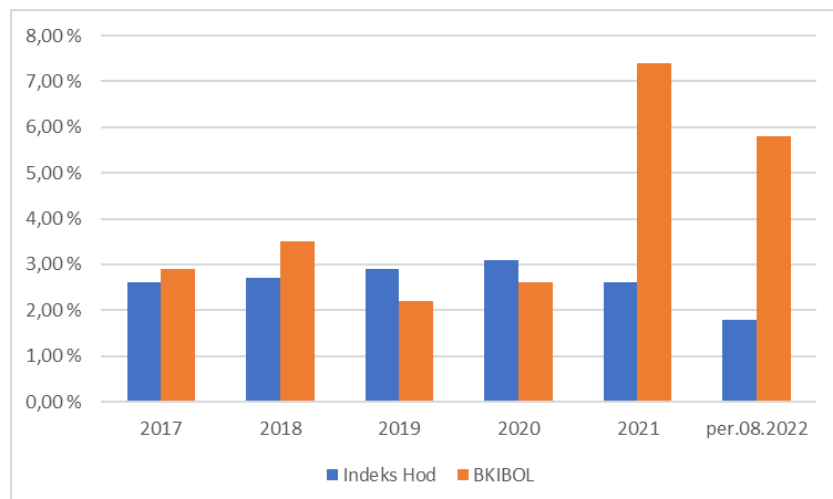
Prosjektet kontraherer brukerstyr som forutsatt uten at det flagges noen ekstra risikoer. Dette overvåkes fortløpende. Spesielt har MTU mange elektroniske komponenter som det kan bli utfordringer med.

Prosjektet har «Helseplattformen» som forutsetning. Det er derimot rimelig tid mellom dennes planlagte implementering og ferdigstilling av Hjelset. Ellers er det ikke varslet noen kritiske forhold tilknyttet utstyr og materiell etc. i IKT-kontrakten levert av HEMIT.

Behov for utvidet låneramme.

Som signalisert i styresak 48-22 - Langtidsbudsjett 2023 – 2032 så vil HMR ha behov for økt låneramme knyttet til ulik indeksregulering på investering og finansiering. HOD justerer lånerammene til HMN etter statsbudsjettets deflator. Prosjektet har derimot i sitt mandat at rammen for ikke-påløpte kostnader i prosjektet blir korrigert etter SSB sin BKIBOL for å sikre uendret kjøpekraft. Kontraktene mot entreprenørene justeres også etter SSB sin BKIBOL, noe som er vanlig standard i byggkontraktene fra Sykehusbygg. Byggindeksen har siden oppstarten av prosjektet økt betydelig mer enn statsbudsjettet sin deflator. For å dekke likviditetsgapet mellom disse to indeksene ser adm. direktør det som nødvendig å søke en utvidet låneramme til prosjektet.

Figuren under viser forskjell det enkelte år mellom SSB sin BKIBOL og statsbudsjettets deflator (Indeks HOD). For 2022 er 8/12 av HOD indeksen tatt inn som grunnlag i grafen under, mens BKIBOL er reelle tall per august. SNR-prosjektet fikk sin nye styringsramme målt i september 2020 kroner. Som en kan se av grafen under startet den ekstraordinære prisutviklingen i 2021, mens det tidligere år ikke har vært det store avviket mellom de to indeksene.

Avvik pr. august 2022

I april 2022 var differansen mellom finansieringsrammen fra HMN (P-70) og BKIBOL justert P-70 ramme for SNR 340 MNOK. Dette ble beskrevet i styresak vedr. langtidsbudsjett 2023-2032. Forskjellen i indekser har fortsatt å øke og avstanden beløper seg pr. august 2022 til 501 MNOK. Tabellen under viser differansen mellom låneramme fra HMN og BKIBOL justert investeringsramme (P-70).

	2022 (august)
Ramme P70 fra HMN	5 930
Ramme P70 (BKIBOL)	6 431
Differanse	- 501

Differansen på 501 MNOK skyldes ulik priskorrigerings av opprinnelig P-70 ramme (HMR) med utgangspunkt i september 2020-kroner og ikke øvrige kostnadsoverskridelser. Årsaken til avviket kan deles i to elementer.

- Differanse mellom statsbudsjettets deflator i perioden og SSB sin BKIBOL for SNR-prosjektet utgjør ca. 363 mill. kroner fra september 2020 til august 2022.
- I tillegg prisregulerer HMN P-70 lånerammen med en lavere indeks enn statsbudsjettets deflator de 16 første månedene (sept. 2020 - des. 2021). Dette utgjør ca. 138 mill. kroner i mindre kompensasjon. Økningen i deflatoren var i perioden 3,63 prosent, mens priskorrigeringen fra HMN var på 1,3 prosent.

Simulering av ytterligere avvik i 2022

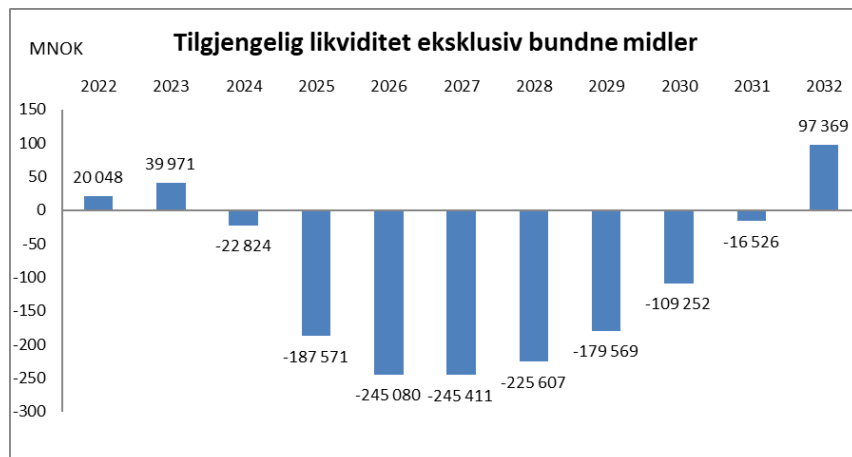
Det er vanskelig å anslå hvordan differansen mellom de to indeksene vil utvikle seg videre. Vi har allikevel gjort en simulering ut året. Gjennomsnittlig månedlig vekst i SSB sin BKIBOL indeks hittil i 2022 har vært på 0,73 prosent. Vi har lagt inn et noe lavere anslag de siste månedene tilsvarende 2,3 prosent. Dersom denne forutsetningen innfris vil differansen ved årsskiftet være på 600 MNOK.

Bærekraft

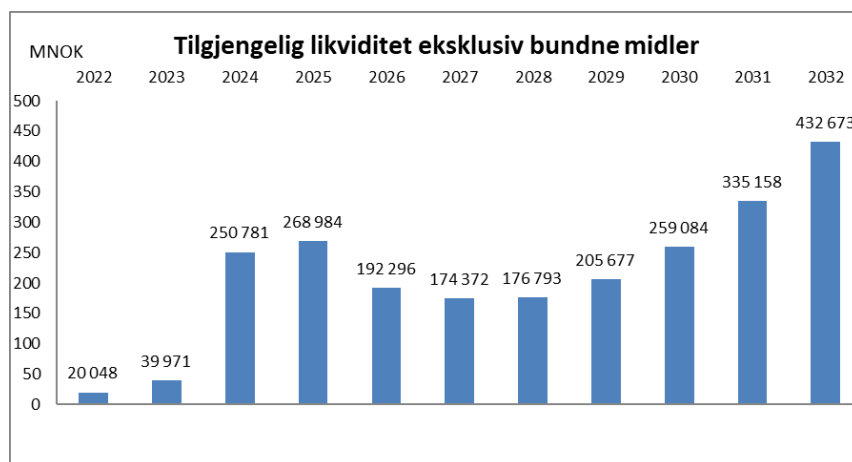
I forbindelse med framlagt Langtidsbudsjett 2023-2022 for HMR ble det lagt frem en analyse på bærekraft for helseforetaket med et avvik mellom finansieringsramme SNR og investeringsramme SNR på 340 MNOK.

For å opprettholde tilstrekkelig bærekraft med de prosjektene som pågår i foretaket så er det behov for at HMR får økt låneramme i tråd med utvikling i SSB sin BKIBOL. Under vises grafer fra LTB saken, der forskjellen pr. mai er vist. Denne utviklingen blir ytterligere negativ pr. august dersom låneramma ikke økes.

Grafen under viser tilgjengelig likviditet med et lån til SNR tilsvarende dagens låneramme fra HMN som delvis er kompensert med statsbudsjettets deflator.

Grafen under viser tilgjengelig likviditet med et lån til SNR kompensert etter BKI boligblokkindeks (BKIBOL). Grafen viser da at det er tilgjengelig likviditet alle årene i perioden.

Adm. direktør sin vurdering

I mars 2021 vedtok styret i HMR en ny gjennomføringsmodell for SNR-prosjektet. Kort tid etter endret markedet seg og en så en nasjonal prisvekst på byggevarer og knappere tilgang på arbeidskraft. SNR sin prosjektorganisasjonen har jobbet svært godt i perioden og det nye akuttsjukehuset på Hjelset er per august i rute og følger oppsatt plan. Alle entreprisene knyttet til bygget på Hjelset er signert og en forventer bygningsmessig ferdigstilt til årsskiftet 2024/25. Ibruktakelse av psykiatri- og habiliteringsbygget vil etter planen skje senhøsten 2024 og ibruktakelse av somatikkbygget våren 2025. Prosjektet har en prognose som ligger på P-70, korrigert for SSB sin BKIBOL. Totalt 6 431 MNOK august 2022 kroner. I tillegg kommer 70 MNOK knyttet til GassROR-arealene.

Helse Møre og Romsdal har mye gammel bygningsmasse og har derfor behov for både nybygg og oppgraderinger for å få sikre framtidens pasientbehandling, samt verdige arbeidsforhold for de ansatte i foretaket. Begrensede investeringsrammer gjør at det selv med nyinvesteringer i SNR og i AIO-prosjektet ved Ålesund sjukehus er urealistisk å nå målet i styringsdokumentet på en tilstandsgrad under TG 1,2. Den medisinsk-tekniske utstyrsparken er gammel og adm. direktør ser det som helt nødvendig med fornying og utskifting av utstyr.

SNR-prosjektet har en investeringsramme som blir korrigert etter SSB sin boligblokkindeks i alt (BKIBOL), mens foretaket får fra Helse Midt-Norge en lånefinansiering som ikke følger samme priskorrigerings (fra 2022, statsbudsjettets deflator). De to indeksene har tradisjonelt fulgt hverandre noen lunde, men bygg- og anleggsbransjen opplever en svært ekstraordinær markedssituasjon, preget av konsekvenser av covid-19-pandemien, krigen i Ukraina, energikrisen og høye drivstoffpriser. Adm. direktør vurderer dette som en helt ekstraordinær situasjon som må kompenseres i tillegg til den generelle deflatoren i statsbudsjettet dersom Helseforetakets bærekraft skal opprettholdes. Avviket knyttet til ulik utvikling for investeringsramme (P-70 ramme justert for BKIBOL) og finansieringsramme tilsvarer 500 MNOK ved utgangen av august 2022. Avviket vil trolig øke i løpet av høsten. Prosjektet har bare tre entrepriser som fremdeles ikke er forpliktet og det er derfor svært krevende å gjennomføre kostnadsreducerende tiltak utover det som prosjektet har gjennomført i tidligere faser. De tre entreprisene som gjenstår er helikopterlandingsplass, utomhus og ombygging ved SNR Kristiansund. Adm. direktør anbefaler derfor styret om å søke om et utvidet lån med 600 MNOK til ny HMR ramme (priskorrigert P-70) på 6 530 MNOK 2022-kroner. Dette for å kompensere for den ekstraordinære prisveksten knyttet til SSB sin BKIBOL.

Dersom differansen mellom deflator og SSB sin BKIBOL fortsetter å utvikle seg i 2023-25 anbefaler adm. direktør å ta opp saken på nytt.